

Senyors i senyores diputades:

Com a president de l' Associació Catalana en Pro de la Justícia entitat que representa als Jutges de Pau de Catalunya els exposaré quina és la situació de la justícia de Pau a Catalunya.

Catalunya té una tradició històrica de justícia que avui en diríem d'arrel democràtica i popular amb la intervenció de jutges d'elecció i no juristes. Una justícia basada en la mediació i en l'equitat. Tenim el Consolat de Mar que va ser l'origen de tot el dret mercantil europeu amb el llibre de costums de mar que el regia.

Per això veurem l'arrel que ha tingut la justícia de pau creada el 22 d'octubre de 1855 en ple bienni progressista en que es va introduir a la justícia aquest tribunals que estaven arreu del territori fins i tot a les poblacions seus dels tribunals de partit. No era requisit per a ser-ho tenir formació jurídica. De nou va rebre una empenta en el període progressista de la gloriosa quan el 1870 van consolidar la justícia de pau que assumí les competències de la justícia municipal en l'àmbit civil en conciliació,

jurisdicció voluntària i judicis verbals en que es tractés una quantia que no excedís de 250 ptes de l'època. En el penal els judicis de faltes i fins i tot instruir mesures de prevenció de primeres diligències penals que es transferien al jutges d'instrucció i comissions auxiliars dels Jutges de districte que substituïen en absència. La Justícia de pau dins de la Justícia municipal va rebre una empenta i es consolidà durant el període republicà de 1932 a 1939 en ser atribuïda aquesta competència a la Generalitat amb amples facultats en l'administració de justícia incloent la designació de jutges i secretaris judicials a banda de tot el personal al seu servei i amb un tribunal amb amples atribucions que era el Tribunal de Cassació de Catalunya. Així la Generalitat va regular tot el referent al funcionament d'aquest àmbit tant dels jutges, secretaris i fiscals de pau.

Actualment l'estatut vigent recupera aquesta visió incloent dins les institucions de l'àmbit de la justícia a la justícia de Pau i la justícia de proximitat recuperant la noció de la justícia municipal atribuint aquesta competència a la Generalitat a l'article 108 reforçat amb la clàusula subrogatòria que reconeix la competència de la Generalitat en tot el que la LOPJ atribueix al Ministeri de Justícia.

L'estatut marca com a institució que forma part de les institucions del poder judicial a Catalunya, una opció per mantenir i enfortir aquest primer grau de la justícia d'accés ciutadà com és en un altre àmbit el jurat popular.

A Catalunya la justícia de pau té una gran implantació territorial amb 898 jutjats repartida en els diversos municipis de Catalunya i en moltes poblacions de pocs habitants i en d'altres com pot ser Calella, Salt, Castelldefels o Sant Cugat amb milers d'habitants. El Jutge de Pau és una figura respectada que té un arrelament i que es veu com a la justícia més propera exercida per un veí o una veïna a qui els seus conciutadans li reconeixen aquesta potestat.

Del grau d'efectivitat de la feina feta es veu en l'estadística del departament de 2020 en que es tenien els efectes de la pandèmia del Covid que posen en evidència la feina que fa: 115.590 assumptes civils, 109.105 assumptes penals i 312.063 del registre civil i dins de l'àmbit jurisdiccional civil 1.556 actes de conciliació i 1.668 judicis verbals. Cal dir que les actuacions del registre civil representen un 42% de les totals de Catalunya.

En aquesta estadística del 2020 es veu l'efecte de la pandèmia amb una disminució de les actuacions generals, excepte les relacionades amb les defuncions per l'augment de la mortalitat del 26,95% i tot i això es veu el volum que tenen.

Pel que fa al 2021: 636.458 actuacions de les quals 137.801 en l'àmbit civil, 128.958 en l'àmbit penal i 369.699 en el de Registre Civil.

La justícia de Pau va dur a terme de manera efectiva una activitat jurisdiccional en l'àmbit civil tot i la insignificant quantia que no s'ha actualitzat en Judicis verbals, però el legislador estatal en les darreres reformes ha ignorat el paper de la justícia de pau i sobretot la seva contribució en la resolució de conflictes dins l'àmbit penal que amb la supressió de les faltes han quedat orfes. També ha ignorat el valor de proximitat de la justícia sobretot en un moment de desprestigi que viu quan entenem que és més necessari que mai aquest àmbit d'accés i gestió per ciutadans elegits pel seu poble o ciutat. Una justícia d'arrel popular.

Ara el Projecte de Llei Orgànica d'Eficiència Organitzativa del Servei Públic de la Justícia, també sense dir-ho ni esmentar-ho vol deixar la justícia de Pau sense cap competència, creant unes oficines municipals per a dur el registre i fer gestions de suport judicial, eliminant la figura del jutge o jutgessa de pau.

Ens preguntem perquè. Per tenir una major implantació territorial, no. La Justícia de pau arriba a 898 pobles de Catalunya amb un servei prestat amb independència, per persones escollides que presten un servei a la societat. Quin sentit té aquesta externalització que es durà a terme sense garanties d'independència i sense que es comptin amb els mitjans materials per a fer-ho?

Amb l'atribució de competències de casament i divorci als notaris, tampoc es va aconseguir una major implantació territorial i a més es desestimava el paper que fan els jutges de pau en els matrimonis i que podien assumir la competència dels divorcis consensuats, molt més propers a la ciutadania i prestant un servei des de la justícia i gratuït.

També voldríem remarcar que la justícia de pau és l'únic àmbit de la justícia a Catalunya que es compleix l'ús

de la llengua catalana com a llengua oficial i, com va dir el Tribunal Constitucional en sentència de 26 de juny de 1986, llengua pròpia de la justícia a Catalunya.

Aquesta situació planteja al nostre país una actuació no tant sols menystenint una institució que encara avui forma part del poder judicial, si no que suposa una vulneració dels nostre estatut que ací estableix i institucionalitza la justícia de pau com a un òrgan de les institucions de justícia preveient a més una justícia de proximitat re instaurant el que havia estat la justícia municipal en el període de la Generalitat republicana, amb la finalitat de consolidar aquest primer graó de justícia més democràtica i de participació ciutadana, més propera materialment i territorialment a la ciutadania per a resoldre conflictes que la justícia actualment no resol amb eficiència i que el mal funcionament i el col·lapse deixa sense resoldre. No és bo que es deixin de plantejar davant de la justícia conflictes no resolts que existeixen a la nostra societat pel fet que la justícia és ineficient i que la ciutadania no té confiança que els resolgui. Això no ajuda a la millor convivència i a una millor relació ciutadana, si no que enquistar els problemes enrareix les relacions socials i ajuda encara més a desprestigiar la justícia com a garantia dels drets.

Senyors Diputats i Diputades us demanem que defenseu la justícia de Pau una institució de la justícia catalana prevista a l'Estatut que no pot ser deixada sense contingut per una llei ordinària estatal ignorant el model que el legislador català i les Corts Generals van establir en l'estatut votat i referendat el 2006. Un model de justícia de proximitat lligat a la tradició jurídica catalana que ens porta al codi més antic jurídic en català per aquell Bonhom o Bon Home jutge que va redactar a les darreries del segle X o primeries del segle XI la compilació jurídica Liber Judicum Popularis una de les primeres fonts del dret a Catalunya. No és estrany que aquell primer jutge el coneguem i el coneixien com el Bon Home. Aquesta és l'essència que ens distingeix i guia la Justícia de Pau que l'Estatut ha volgut mantenir i que no pot ser ignorada ja que els estatuts defineixen un estat compost de manera no uniforme.

Senyores i senyors diputats us demanem que defenseu el model català de justícia de proximitat i de participació ciutadana.

Moltes gràcies per a la seva atenció.

Barcelona, 22 de setembre de 2022.